

Prövning av barnets bästa

2023-11-09

Fem frågor om barnets bästa

Denna frågemall används vid alla beslut som berör barn och unga upp till 18 år i hela staden. Bedömningen som görs utifrån dessa fem frågor fastställer hur omfattande barnkonsekvensanalysen kommer att bli i det efterkommande planarbetet samt hur barnkonsekvensanalysens rekommendationer hanteras för att följa barnkonventionen.

Nedan följer hur barnets bästa tillgodoses utifrån den genomförda barnkonsekvensanalysen för i planförslaget inför samrådsskedet. Konsekvensanalysen med förslag på åtgärder och rekommendationer kan läsas i sin helhet under diarienummer: KS-0692/2017.

Bakgrund

Detaljplan med syfte att utveckla de centrala delarna av Hallonbergen genom ombyggnation av befintlig centrumanläggning, förtätning med nya bostäder och verksamheter, samt en omdaning av allmänna ytor i anslutning till centrum och en kapacitetshöjning av befintlig bussterminal i centrala Hallonbergen. Detaljplanen syftar också till att omvandla gemensamt nyttjade ytor på kvartersmark till allmän plats. Byggrätterna i detaljplanen är placerade så att byggnaderna ska förstärka gaturum och strukturer samt skapa varierande stadsrum och användningsbara gårdsrum. Detaljplanen innefattar även skola och en förskola (KS-0692/2017). Denna plan innebär stor påverkan på barnets bästa och motiverar en så kallad *Formell prövning av barnets bästa* enligt Sundbybergs stads vägledning för stadsbyggnadsavdelningen Barnkonventionen i fysisk planering version 1.0 från år 2021.

1. Bedöm beslutets påverkan på barn: ingen/liten/stor påverkan

Bedömning vid uppstart

För en omfattande plan i ett centrum med bland annat en ny förskola riktar sig ändamålet direkt till barn och påverkar deras vardag. Därför bedöms planen ha stor påverkan på barn som bor, vistas eller besöker Hallonbergen centrum under många år framöver. Planens konsekvenser för barn kommer att analyseras och ligga till grund för beslut om utformning i den fysiska miljön på flera platser, däribland förskola, fotbollsplan och vissa allmänna ytor.

Frågor som kommer behöver utredas är bland annat

- Trafikbarriärer
- Barns hälsa och säkerhet
- Möjlighet till samspel, lek och rekreation

2. Antas beslutet påverka barn i framtiden?

Bedömning vid uppstart

Ja, uppdraget kommer påverka barn som bor eller ska bo i eller i närheten av området och därmed vistas i Hallonbergens centrums fysiska miljö.

3. Vilka positiva alternativt negativa konsekvenser kan beslutet ha för barn? Finns intressekonflikter?

Bedömning vid uppstart

Barn är mer utsatta i trafikmiljöer och har svårare att bedöma risker. Yngre barn behöver bilfria eller bilsäkra stråk för att våga och kunna ta sig runt i sitt närområde.

Ur ett barnrättsperspektiv är frågan om att säkerställa barns möjlighet till hälsa och lek i och i planområdet av stor vikt. Att en fotbollsplan finns kvar i detaljplaneområdet är ett skullkrav.

Bedömning vid samrådsskede

Trafik

I och med att planförslaget, i motsats till parkeringssituationen idag, inte har parkeringsplatser för personbilar på torget kommer området förbättras för barns möjligheter till rörelsefrihet och säkerhet.

Bussterminalen har en förbättrad utformning ur barnperspektiv med tydligare trafikseparering mellan kollektivtrafik och gångtrafikanter. Privat biltrafik kommer inte längre tillåtas för personbilar i bussterminalen, vilket också är en förbättring gentemot idag.

Planen innebär ökat flöde av busstrafik till och från området för Stockholms regions trafikförvaltnings riktlinjer på kollektivtrafikkapacitet vilket ökar möjligheterna för äldre barn att ta sig runt i staden, det vill säga minskar barriären mellan Hallonbergen och andra delar av staden. Bussterminalen ökar trafikbarriären för yngre barn som får svårare att korsa bussgatorna men begränsningen i sig medför också förbättrad säkerhet för barn.

Torget

Möjlighet till samspel med nya torgytan har goda möjligheter för att i senare skeden kunna programmeras till viss del utifrån barns behov. En konstnärlig utformning på torgytan kan med fördel uppmuntra till lek.

Hallonbergsstråket görs om till en gata med gångfartstrafik vilket är bra ur barnperspektiv, framför allt sträckningen för skolgången som ökar säkerheten för barn som tar sig till och från skolan.

Målpunkter för barn

En variation av målpunkter kommer finnas framför allt för den vuxna målgruppen men underlättar vardagslivet för många barnfamiljer. De målpunkter som framför allt identifierats för barn kulturverksamheten, skolan och biblioteket.

Framför allt biblioteket har identifierats vara en viktig målpunkt för barn då det är en mötesplats inomhus som inte kräver betalning. Biblioteket i Hallonbergen lockar även barn från andra stadsdelar i norra delarna av Sundbyberg.

Bostadskvarter

Det främsta syftet med förtätningen i Hallonbergen är att bidra till regionens bostadsförsörjning genom att i detaljplanen tillskapar bostadskvarter. Totalt planeras 600 nya bostäder. Den yta som tas i anspråk är till stor del parkeringsyta eller hårdgjorda ytor som idag inte nyttjas. Bostadskvarteren tillför också gårdar med trevlig vistelseyta för barn med yta för lek och bättre mikroklimat.

Hälsa, lek och rekreation

Ur ett barnrättsperspektiv är frågan om att säkerställa barns möjlighet till hälsa och lek i och i planområdet av stor vikt. Friytor som direkt riktar sig till målgruppen barn ska av barnrättsliga skäl inte under några omständigheter minskas eller utgå eftersom ökat avstånd och minskad tillgång till friyta är förenat med en negativ effekt på barns hälsa i området. Närheten till och möjlighet att fortsatt möjlighet till lek och rörelse, även under byggnationstiden, är viktig då något eller några år är en förhållandevis lång tidsperiod i en barndom.

Bostadskvarteren kommer ha genomsläpplighet och portik med öppna gårdar som innebär att bostadsområdena blir bättre för barns möjlighet till lek och rekreation.

Fotbollsplanens placering kommer att ändras och ytan och kommer minska något vilket inte är optimalt ur barnperspektiv eftersom minskad tillgång till friyta är förenat med en negativ effekt på barns hälsa i området. Detaljplanen säkerställer att den nya fotbollsplanen klarar sju mot sju-spel enligt fotbollsförbundets riktlinjer.

Noga undersökningar visar att multispeleplanen har låg användning och inte inbjuder till spontanitet i dess placering. Att ta bort multispeleplanen antas ha få men negativa konsekvenser för barn. Avvägningen med bakgrund av de negativa konsekvenserna av en minskad yta av multisportplan har gjorts mot det skullkrav gällande bostadsarea som måste tillföras för detaljplanens genomförande.

Förskolegården har 20 kvadratmeter per barn, vilket är mindre än Boverkets rekommendationer.

Skolgården har 15 kvadratmeter per barn, vilket är mindre än Boverkets rekommendationer. Utöver dessa 15 kvadratmeter tillkommer fotbollsplan.

Lekplats/lekutformning kommer tillföras området och kommer innebära positiva konsekvenser för barn.

Markparkeringsplatser som finns idag med hårdgjorda ytor som bidrar till värmeöar kommer i planen i stället utgöra kvarter eller ytor anpassade efter dagens krav på dagvattenhantering och bättre mikroklimat.

Trygghetsskapande åtgärder i utformningen i planförslaget kommer vara i form av ökad orienterbarhet vid entréer till centrumbyggnaden som kompletteras med behaglig belysning- utifrån barnperspektiv. Bakgrunden till beslutet ur barns perspektiv baseras på kännedom om barns egna upplevda säkerhet/trygghet vid öppen kriminell verksamhet med drogförsäljning, bland annat genom polisens definition av Hallonbergen som utsatt område och intervjuer från barnkonsekvensanalysen. Planen tar fasta på det effektiva utnyttjandet av den byggda miljön som kan leda till en minskning av rädsla för brott och brottsincidenter och till en förbättring av livskvalité för barn som vistas och växer upp i området.

4. Har barn hörts i frågan?

Bedömning vid uppstart

Inga barn har ännu hörts i ärendet. Arbeta med att systematiskt samla in och ta barn och ungas synpunkter och kunskaper i beaktande planeras att genomföras.

Planen erkänner att barn har rätt att höras i frågan om beslut som rör deras eget liv och är införstådd med ansvaret förenat med att ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap genom att den fysiska utformningen direkt kan komma att påverkas för att tillgodose nuvarande och framtida barn och ungas essentiella behov för en god livsmiljö.

Utsträckningen av påverkansgraden av beslut och åtgärder som ett direkt resultat av att höra barn i frågan kommer att följas upp i senare skeden genom att utvärdera i vilken omfattning insamlade av barn och ungas synpunkter har påverkat utformning.

Bedömning vid samrådsskede

Barn har hörts i frågan om den fysiska miljön användning och utformning med ämnes och åldersanpassade frågor och metoder (Artikel 2, Artikel 12) genom två mindre fokusgrupper med totalt 6 ungdomar i området på fritidsgården Fritiden samt workshops med elever från Örskolan där totalt tre workshops med klasser i årskurs 2, 4 och 6, varav en skedde digitalt på grund av rådande covid-19-restriktioner. Intervjuerna och workshoparna genomfördes under vintern 2021.

5. Är beslutet i enlighet med barnets bästa? Ja/Nej

Bedömning vid uppstart

Ja, men löpande arbete med barnrättsperspektiv införlivas genomgående i planarbetet för att möjliggöra beslut om utformning utifrån barnets bästa. Sammanställning av underlag, däribland aktuell kunskap om barns levnadsvillkor i området, dialogarbete med barn samt rekommendationerna baserade på barnkonsekvensanalysen, kommer att ligga till grund för beslut och prioriteringar i planen som rör barn.

Barnkonsekvensanalysens rekommendationer avser att säkerställa att planen är i enlighet med barnets bästa och där arbetsprocessen möjliggör ett omhändertagande av de grundläggande artiklarna 2¹, 3², 6³, 12⁴, samt artiklarna 23⁵ och 31⁶ i Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter. Gällande för skola eller förskola även artiklarna 28⁷ och 29⁸.

Nedan följer de aspekter som i nuläget är identifierade som centrala att för att säkerställa att beslutet är förenligt med barnets bästa (Artikel 3.1 Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.)

Bedömning vid samrådsskede

För att tillgodose barnets bästa har:

- Barns rättighet att höras och ges rimlig chans att påverka beslut som rör de själva beaktats genom intervjuer med ämnes- och åldersanpassade frågor. (Artikel 12 angående att barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i frågor som berör barnet.)

För att tillgodose barnets bästa ska:

- Fotbollsplanens skall-krav gällande yta respekterats i så stor utsträckning som möjligt.
- Friytekrav på förskolegård om minst 20 kvadratmeter per barn garanteras.
- Friytekrav på skolgård om minst 15 kvadratmeter per barn garanteras.
- Planen skapa fler och bättre lekplatser i området. (Artikel 31 angående barns rätt till lika möjligheter till rekreation).
- Trygghetsskapande åtgärder i utformningen i form av ökad orienterbarhet vid entréer till centrumbyggnaden kompletteras med behaglig belysning- utifrån barnperspektiv. Planen ska öka det effektiva nyttjandet av centrum vilket ska minska rädslan för brott i form av förekomsten av öppen kriminell drogförsäljning. (Artikel 33 angående att barn ska skyddas från narkotika och för att förhindra att barn utnyttjas i den olagliga handeln av narkotika.)
- Hallonbergsstråket ha gångfartstrafik. Särskilt sträckningen för skolgången ska öka säkerheten för barn som tar sig till och från skolan. (Artikel 6.2 angående förmåga att säkerställa barns överlevnad och utveckling.)
- Planen uppmantra till rörelse för barn mellan de nya bostadsgårdarna, exempelvis med genomsläpplig portik och/eller genom att utveckla olika kvaliteter för de olika

¹ Artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

² Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.

³ Artikel 6: Alla barn har rätt till liv och utveckling.

⁴ Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i frågor som berör barnet.

⁵ Artikel 23: Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.

⁶ Artikel 31: Barn har rätt till lek, vila och fritid.

⁷ Artikel 28: Barn har rätt till utbildning.

⁸ Artikel 29: Skolan ska hjälpa barnet att utvecklas och lära barnet om mänskliga rättigheter.

gårdarna. (Artikel 31.1 angående barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder.)

- Planen öka trafikseparering av tunga kollektivtrafikfordon till och från bussterminalen. (Artikel 6.2 angående förmåga att säkerställa barns överlevnad och utveckling.)
- Förekomsten av personbilar på torgytan minimeras genom att inte tillåta parkeringsplatser där. (Artikel 6.2 angående förmåga att säkerställa barns överlevnad och utveckling.)

För att tillgodose barnets bästa bör:

- Utomhustorgen utformas med ett fokus på att skapa bra mikroklimat för barn. (Artikel 31.1 angående barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder.)
- Utrymme ges för barns fortsatta inflytande under planprocessen i de beslut som påverkar barns vardag i stor utsträckning. (Artikel 12 angående att barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i frågor som berör barnet.)
- Utformning i detaljplanen om möjligt, verka för en yta tillägnad lek riktad till målgruppen yngre barn i nära anslutning till bostad (Artikel 31.1 angående barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder)
- Utformning i detaljplanen om möjligt, verka för en yta tillägnad umgänge/rekreation riktad till målgruppen äldre flickor i detaljplaneområdet som kan designas utifrån medskapande metoder tillsammans med målgruppen i fråga. (Artikel 31.2, angående att uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet samt till rekreations och fritidsverksamhet.)
- Uppföljning och återkoppling till medverkande barn ske vid antagande av detaljplanen för att ge chans att visa hur barnens åsikter omhändertagits i utformningen. (Artikel 12.1 angående att tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.)

För att tillgodose barnets bästa för detaljplaneområdet under kommande åren ger barnkonsekvensanalysen förslag på åtgärder som rör trygghet, säkerhet och hälsa men som inte hanteras inom detaljplanearbetet:

- Barnkonsekvensanalysens intervju svar visar variationer i upplevd säkerhet relaterat till socialt ursprung och ställning i samhället, exempelvis genom bostadsadress och personligt uttryck och identitet i form av val av kläder, i eller i nära anslutning till skol- och fritidsverksamhet i centrum. Planen avser att genom en förbättrad rumslig struktur där stråk, nya stadsrum och bättre kopplingar mellan inre och yttre rum skapa bättre förutsättningar för att barn från olika bostadsområden använder stadsrummet utan att diskrimineras. Som lämplig åtgärd för att minska risken för kränkande behandling av andra barn och skydda barn från diskriminering föreslås att kommande delar i områdesplanering och dialogarbete skapar förutsättningar för barn och unga från olika skolor med olika bakgrund att mötas och diskutera gemensamma fysisk utformning för att öka förståelsen för varandras gemensamma livsmiljö. (Artikel 2 angående att inget barn får diskrimineras.)
- Stärk trafiksäkerheten mellan Hallonbergen och Ör där barn vardagligen korsar komplexa trafikmiljöer för att ta sig till och från sin skola. (Artikel 6.2 angående förmåga att säkerställa barns överlevnad och utveckling.)
- Fortsätt att initiera och stödja olika dialoger och medborgarinitiativ för att också säkerställa en levande och trygg stadsdel under och efter byggperioden. (Artikel 12 angående att barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i frågor som berör barnet.)

- Tillåt de befintliga kultur- och fritidsverksamheterna att stanna i centrumbyggnaden även på lång sikt. (Artikel 31.2, angående att uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet samt till rekreations och fritidsverksamhet.)

Barnkonsekvensanalysen med samtliga förslag på åtgärder finns under diarienummer KS-0692/2017.